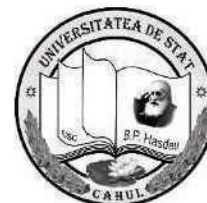

INSTITUȚIA PUBLICĂ

UNIVERSITATEA DE STAT
„BOGDAN PETRICEICU HASDEU” din CAHUL
Numărul de identificare de stat – codul fiscal: **1007603002825**

Public Institution
CAHUL STATE UNIVERSITY “BOGDAN PETRICEICU HASDEU”

IDNO: 1007603002825

Piața Independenței, nr. 1, Cahul, MD-3909, Republica Moldova
Tel: (373 299) 2 24 81 Fax: (373 299) 2 47 52 E-mail: rectorat@usch.md

RAPORT ANUAL

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)
”Drepturile omului în Republica Moldova: dimensiunea financiară și consolidarea prin
gestiunea eficientă a cheltuielilor publice”

Cifrul proiectului: 20.80009.0807.35

Prioritatea Strategică: IV. Provocări Societale

Parteneri de implementare: *Academia de Studii Economice a Moldovei și Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul*

Conducătorul proiectului SECRIERU Angela, dr.hab., prof.univ.

Coordonator partener: NEDELCU Ana, dr., conf.univ.

Echipa Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul:

- **NEDELCU Ana, dr., conf.univ., Departamentul de Științe Economice;**
- **ROȘCA-SADURSCHI Liudmila, dr., conf.univ., Departamentul de Științe Economice;**
- **CECLU Liliana, dr., conf.univ., Departamentul de Inginerie și Științe Aplicate.**

Cahul, 2020

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Echipa de proiect, reprezentând Parteneriatul dintre Academia de Studii Economice a Moldovei și Universitatea "B. P. Hașdeu" din Cahul a urmărit realizarea următorului scop: - Dezvoltarea cadrului conceptual și metodologic privind evaluarea și monitorizarea drepturilor economice, sociale și culturale (DESC) în Republica Moldova

2. Obiectivele etapei anuale

1. Analiza cadrului conceptual și legal pentru evaluarea respectării, protejării și aplicarea drepturilor economice, sociale și culturale (DESC) în Republica Moldova. Convertirea prevederilor legale privind DESC în parametri măsurabili.
2. Dezvoltarea cadrului metodologic aferent instrumentarului de monitorizare a DESC.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

- Pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale, au fost planificate următoarele acțiuni:
1. Sintetizarea și dezvoltarea cadrului conceptual aferent drepturilor economice, sociale și culturale (DESC).
 2. Identificarea și argumentarea interdependențelor între drepturile economice, sociale și culturale și finanțele publice, implicit cheltuielile publice.
 3. Dezvoltarea principiilor stipulate în legislația internațională și națională cu privire la DESC și anume: - resursele maximum disponibile; - asigurarea progresivă a DESC; - non-retrogresia; - nivelul minim de bază pentru fiecare dintre DESC, și transpunerea acestora în măsuri de conformitate și instrumente de monitorizare.
 4. Dezvoltarea și adaptarea metodelor de evaluare și monitorizare a DESC pentru cazul Republicii Moldova, și anume: analiza eforturilor de politică, sistemul de indicatori specializați, analiza contextuală, analiza bugetară, modelarea econometrică, metode de simulare. Vor fi identificate avantajele și dezavantajele fiecărei metodă.
 5. Analiza generalizată a respectării și protejării DESC pe categoriile acestora în Republica Moldova: dreptul la muncă și protecția muncii, dreptul la asistență și protecție socială, dreptul la învățatură, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la un mediu înconjurător sănătos, etc. Această analiză va fi făcută prin metodele anterior identificate și adaptate.
 6. Organizarea și desfășurarea a două mese rotunde la tematica proiectului.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

Pentru realizarea obiectivului „Analiza cadrului conceptual și legal pentru evaluarea respectării, protejării și aplicarea drepturilor economice, sociale și culturale (DESC) în Republica Moldova. Convertirea prevederilor legale privind DESC în parametri măsurabili” au fost realizate următoarele acțiuni:

1. Sintetizarea și dezvoltarea cadrului conceptual aferent drepturilor economice, sociale și culturale (DESC). Adicional: - a fost argumentată necesitatea promovării conceptului de sustenabilitatea financiară a sistemului de ocrotire a sănătății, economia sănătății, economie circulară pentru cazul Republicii Moldova cu impact asupra DESC, etc.
2. Identificarea și argumentarea interdependențelor între drepturile economice, sociale și culturale și finanțele publice, implicit cheltuielile publice. În mod particular: - a fost identificată interdependența între dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la odihnă și recreație și dreptul la muncă și cheltuielile publice; - a fost evaluată eficiența politicilor publice aplicate în domeniul turismului, în special a politicii în domeniul cheltuielilor publice destinate stimulării turismului, în perspectiva

consolidării dreptului la odihnă; - au fost identificate modalitățile de promovare a maternității sigure prin drepturile fundamentale ale omului, cum ar fi drepturile legate de viață, supraviețuirea și securitatea persoanei; drepturile de maternitate și sănătate; drepturile la nediscriminare și respectarea cuvenită a diferențelor, precum și drepturile legate de informare și educație.

3. Dezvoltarea principiilor stipulate în legislația internațională și națională cu privire la DESC și anume: - resursele maximum disponibile; - asigurarea progresivă a DESC; - non-retrogresia; - nivelul minim de bază pentru fiecare dintre DESC, și transpunerea acestora în măsuri de conformitate și instrumente de monitorizare. În mod particular: - au fost analizate veniturile și cheltuielile sistemului medical din Republica Moldova; au fost calculate veniturile potențiale în mărime fixă colectate de la muncitorii migranți și discutate măsurile complementare de venituri în contextul dreptului la sănătate. Pentru realizarea obiectivului „Dezvoltarea cadrului metodologic aferent instrumentarului de monitorizare a DESC” au fost realizate următoarele acțiuni:

4. Dezvoltarea și adaptarea metodelor de evaluare și monitorizare a DESC pentru cazul Republicii Moldova, și anume: analiza eforturilor de politică, sistemul de indicatori specializați, analiza contextuală, analiza bugetară, modelarea econometrică, metode de simulare. Identificarea avantajelor și dezavantajelor fiecărei metodă. În mod particular: - au fost identificați indicatorii statistici de evaluare a eficienței cheltuielilor publice pentru îmbunătățirea gestionării acestora și sporirea responsabilității în cadrul procesului de luare a celor mai bune decizii în domeniul drepturilor economice, sociale și culturale; - a fost cercetată, prin elaborarea și aplicarea modelului econometric bazat pe ecuația de regresie multiplă, existența dependenței dintre creșterea cheltuielilor publice capitale și curente, și creșterea economică în cazul Republicii Moldova, fiind accentuat impactul asupra DESC; - a fost studiată influența factorilor socio-economici asupra indicelui de dezvoltare umană, ultimul parametru fiind considerat în calitate de parametru agregat care are capacitatea să cuantifice, mai mult sau mai puțin amplu, nivelul de respectare a drepturilor economice, sociale și culturale; - au fost dezvoltate abordări metodologice de estimare a nivelului de trai al societăților în contextul valorificării dreptului la un nivel de trai.

5. Analiza generalizată a respectării și protejării DESC pe categoriile acestora în Republica Moldova: dreptul la muncă și protecția muncii, dreptul la asistență și protecție socială, dreptul la învățătură, dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la un mediu înconjurător sănătos, etc. Această analiză va fi făcută prin metodele anterior identificate și adaptate. În mod particular: - a fost analizată respectarea dreptului la ocrotirea sănătății, la un trai decent; - a fost evaluat nivelul de trai și al bunăstării populației Republicii Moldova prin aplicarea simultană a Indicelui Progresului Social și Indicelui Dezvoltării Umane în calitate de măsuri complementare ale PIB.

6. A fost organizată și desfășurată Masa Rotundă (prin interacțiune online) „Pandemia COVID19 și perspectivele finanțării sistemului de ocrotire a sănătății din Republica Moldova prin prisma dreptului la sănătate”.

5. Rezultatele obținute:

În perioada de raportare, echipa de cercetători ai USC a obținut următoarele rezultate diseminate în publicații:

1. Studiul prin care sunt identificate modalitățile de promovare a maternității sigure prin drepturile fundamentale ale omului, cum ar fi drepturile legate de viață, supraviețuirea și securitatea persoanei; drepturile de maternitate și sănătate; drepturile la nediscriminare și respectarea cuvenită a diferențelor, precum și drepturile legate de informare și educație. Au fost prezentate și analizate instrumentele analitice de bază în monitorizarea situației maternității în condiții de siguranță în lume: rata mortalității materne și nașterile la care participă personal calificat de sănătate (%) și interacțiunea acestora cu cheltuielile publice.

2. Analiza comparativă a actelor normative emise în Republica Moldova și în

statele dunărene (membre ale UE) privind dreptul la muncă, precum și rezultatele sociale și economice din aplicarea acestor acte normative. A fost identificată legătura logică între legislația privind bunăstarea muncii și dezvoltarea economică a țărilor prin efectuarea unei analize comparative a prevederilor documentelor de reglementare, prin observarea și analiza datelor statistice privind situația economică și socială din statele analizate.

3. Studiul vizând dezvoltarea conceptului de economie circulară în calitate de instrument de stopare a degradării mediului și utilizare rațională a resurselor naturale și, în cele din urmă, consolidării respectării dreptului la un mediu înconjurător sănătos. Au fost identificate și evaluate perspectivele aplicării conceptului de economie circulară pentru cazul Republicii Moldova.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații:

2.2. în reviste din străinătate recunoscute

Roșca-Sadurschi L., Ceclu L., Nedelcu A., *Comparative Analysis on Legislative Approaches on the Application of the Right to Work in the Republic of Moldova and the Danube Countries*. În: Journal of Danubian Studies and Research. Galați: Universitatea Danubius, 2020, Vol. 10, No. 2/2020, p.122-136, 0,83 c.a. ISSN: 2284 – 5224

3.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

Ceclu L., Roșca-Sadurschi L., Nedelcu A., *Circular economy - a tool to stop environmental degradation and rational use of natural resources*. În: Dezvoltarea economico-socială a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere: Conferința Științifică Internațională Ediția a-XVI-a. Iași: Academia Română Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, 2020, ediția 37, 0,48 c.a., p.89-93, ISBN: 978-606-685-742-0.

3.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

Nedelcu A., Roșca-Sadurschi L., Ceclu L., *Repere analitice privind promovarea dreptului „ocrotirea mamei” prin respectarea drepturilor omului*. În: „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, 2020, Cahul: USC, 2020, Volumul VII, Partea 2, p. 187-194, 0,59 c.a. ISBN 978-9975-88-060-2.

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezume/abstracte) la foruri științifice:

1. Nedelcu A., Roșca-Sadurschi L., Ceclu L., *Repere analitice privind promovarea dreptului „ocrotirea mamei” prin respectarea drepturilor omului*, Conferința Internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației” din 5 iunie 2020, Cahul, Republica Moldova.
2. Roșca-Sadurschi L., Ceclu L., Nedelcu A., *Comparative Analysis on Legislative Approaches on the Application of the Right to Work in the Republic of Moldova and the Danube Countries*. 10th International Conference The Danube - Axis of European Identity Izmail State Liberal Arts University, Izmail, Ukraine, June 29, 2020.

3. Ceclu L., Roșca-Sadurschi L., Nedelcu A., *Circular economy - a tool to stop environmental degradation and rational use of natural resources*. Conferința Științifică Internațională „Dezvoltarea economico-socială a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere: Ediția a-XVI-a”, Academia Română Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, din 30 octombrie 2020, Iași.

8. Concluzii:

Pentru atingerea scopului și obiectivelor aferente etapei anuale a proiectului echipa de cercetători, aplicând un arsenal extins de metode de cercetare în corespundere cu tematica proiectului (inclusiv, regresia simplă și regresia multiplă), a formulat soluții referitoare la consolidarea drepturilor economice, sociale și culturale (DESC) în Republica Moldova, conectate, în special, la problematica gestiunii eficiente a cheltuielilor publice. În consecința activităților de cercetare, rezultatele obținute sunt exprimate sintetic, după cum urmează: - a fost elaborat algoritmul de transpunere a principiilor cu privire la DESC în măsuri de conformitate și instrumente de monitorizare; - a fost dezvoltat suportul metodologic necesar proiectării mecanismelor de protecție a drepturilor economice, sociale și culturale în Republica Moldova; - a fost elaborat cadrul de interdependențe între DESC și finanțele publice, implicit cheltuielile publice; - au fost analizate metodele de evaluare și monitorizare a drepturilor economice, sociale și culturale în RM prin prisma potențialului lor analitic. Un loc aparte în cercetările realizate deține evaluarea impactului pandemiei Covid-19 asupra respectării drepturilor economice, sociale și culturale. Rezultatele obținute în activitatea de cercetare au fost reflectate în 9 publicații și diseminate în cadrul a 6 foruri științifice naționale și internaționale și a unei mese rotunde.